

LATINŠČINA

OSNOVNA ŠOLA

Izobraževalni program osnovne šole

Izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

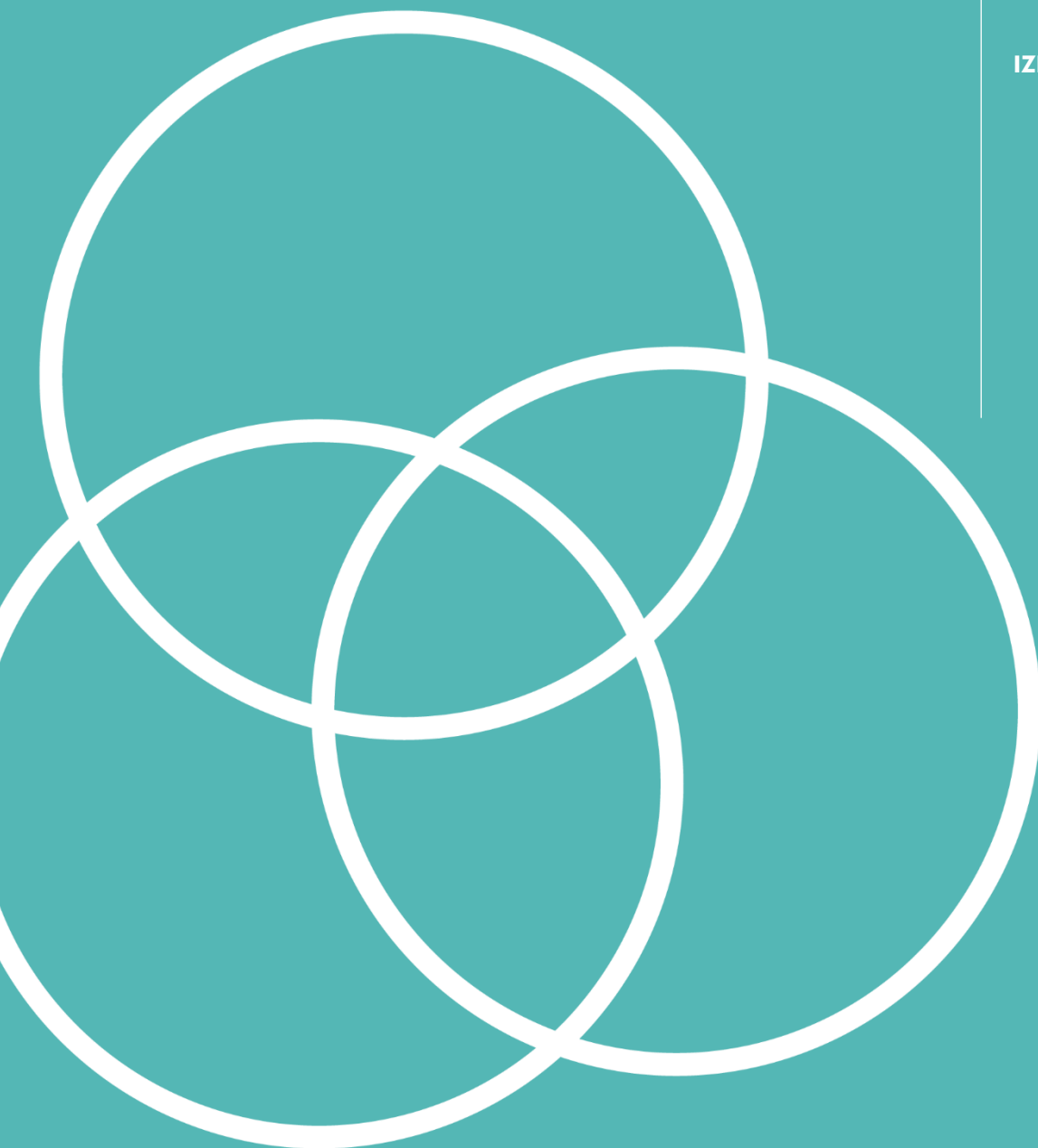
Izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezične osnovne šole na narodno mešanem območju Prekmurja

Prilagojeni izobraževalni programi osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom

Tretje vzgojno-izobraževalno obdobje

IZBIRNI PREDMET

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: latinščina

Predmetnik za osnovno šolo

Prilagojeni predmetnik za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni predmetnik za osnovno šolo z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre

Prilagojeni predmetnik za dvojezično osnovno šolo na narodno mešanem območju Prekmurja

Predmetnik prilagojenega programa osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom

7. razred	8. razred	9. razred
70	70	64

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Barbara Damjan, ZRSŠ; Robert Čepon, Prva gimnazija Maribor; Maja Gril Juvan, Zavod sv. Stanislava, Škofijska gimnazija Ljubljana; Nataša Homar, Gimnazija Poljane; dr. Andreja Inkret, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; Marija Neža Karlin, Zavod sv. Stanislava, Škofijska gimnazija Ljubljana; dr. Jerneja Kavčič, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; Tea Kranjc, Osnovna šola Prežihovega Voranca; dr. Marko Marinčič, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; dr. Bojana Tomc, Zavod sv. Stanislava, Škofijska gimnazija Ljubljana; dr. Janja Žmavc, Pedagoški inštitut Ljubljana

JEZIKOVNI PREGLED: Dragica Perme

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://www.gov.si/assets/ministrstva/MVI/Dokumenti/Osnovna-sola/Ucni-nacrti/Ucni-nacrti/2025/UN_OS/Didakticna-priporocila_k_ucnemu-nacrtu-latinscina-2025.pdf

CIP

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 243146243](https://nuk.uz.si/COBISS.SI-ID/243146243)

ISBN 978-961-03-0971-0 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na 244. seji, dne 22. 5. 2025, določil učni načrt latinščina za izobraževalni program osnovne šole, izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezične osnovne šole na narodno mešanem območju Prekmurja in prilagojene izobraževalne programe osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na 244. seji, dne 22. 5. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu latinščina za izobraževalni program osnovne šole, izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo s slovenskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za osnovno šolo z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju slovenske Istre, izobraževalni program osnovne šole s prilagojenim predmetnikom za dvojezične osnovne šole na narodno mešanem območju Prekmurja in prilagojene izobraževalne programe osnovne šole z enakovrednim izobrazbenim standardom.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

KAKO SE ZNAJTI?

TIPICNE STRANI

V dokumentu je za učenke in učence, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih učenci izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi ducilist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quiatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaioirem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelim lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaepped quame moditatum ipient veligna tessint laessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
I: *Que ommodic aboribust, tessequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
I: *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
O: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupratu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cupratu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint
☐ veligna tessint	☐ laborerat voluptiurem	☐ veligna tessint	

9 Osnovna šola | Slovenščina

27. 2. 2025 /// 15:45

Pojmi, ki jih učenec mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo učenci.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

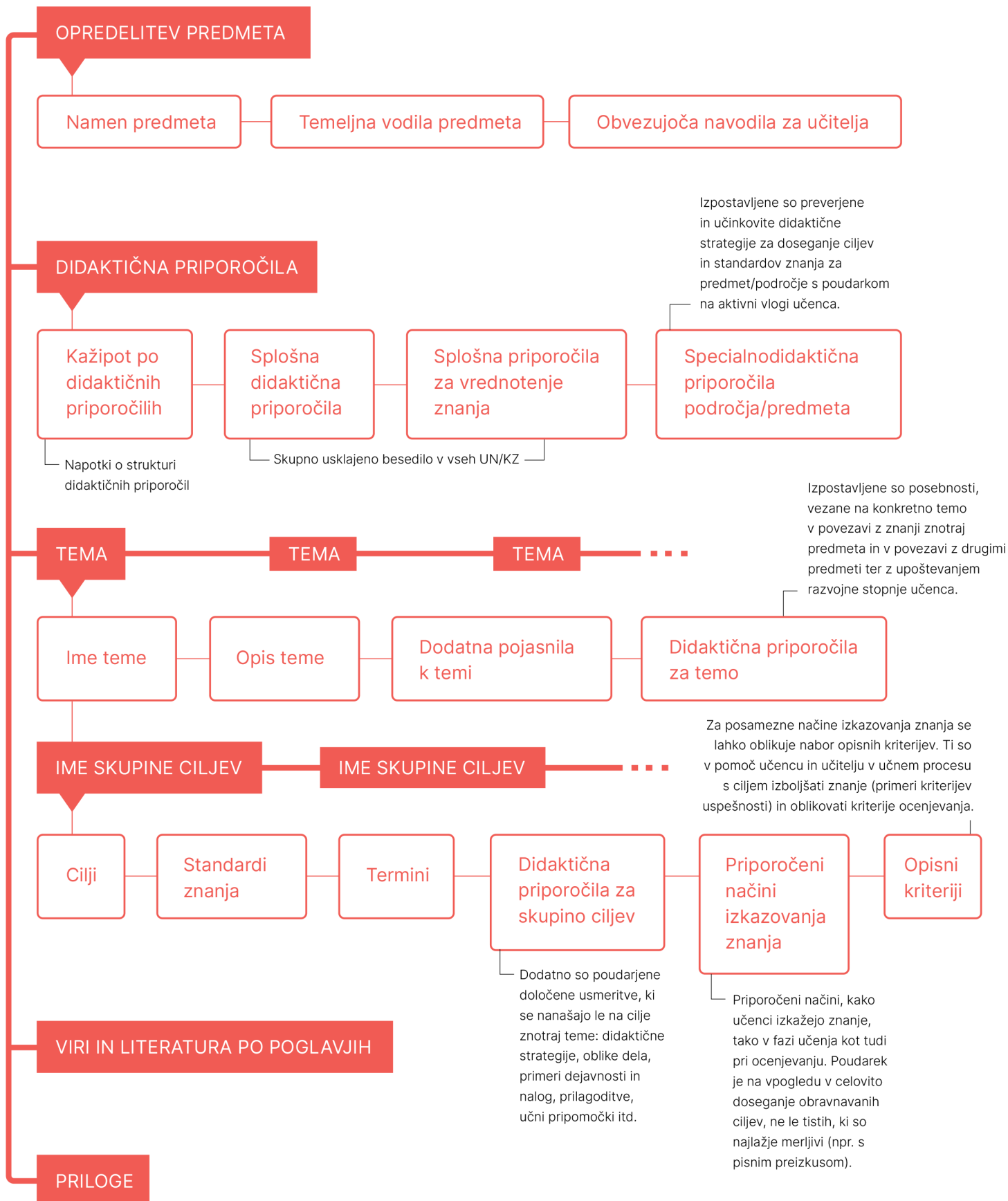
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA.....	9
Namen predmeta.....	9
Temeljna vodila predmeta	10
Obvezujoča navodila za učitelje	10
DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	11
Kažipot po didaktičnih priporočilih	11
Splošna didaktična priporočila	12
Splošna priporočila za vrednotenje znanja	13
Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta	15
TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA.....	20
DEDIŠČINA KLASIČNE ANTIKE	21
Dediščina klasične antike	22
JEZIK	24
Glasoslovje, oblikoslovje in skladnja	25
Besedoslovje	28
KNJIŽEVNOST, KULTURA IN CIVILIZACIJA	30
Književnost, kultura in civilizacija	31
VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH.....	34
Opredelitev predmeta.....	34
PRILOGE	35

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Namen poučevanja latinščine izhaja iz širokega kulturno-civilizacijskega pomena rimske antike in vpliva, ki ga je latinščina v svoji dolgi in kompleksni zgodovini pridobila kot specifičen jezikovni fenomen.

Latinščina je v prvi vrsti jezikovni medij latinske, širše gledano pa tudi antične kulture, ki je v temelju zaznamovala današnji svet in je njen posrednik skozi zgodovino vse do danes. Iz antike izhajajoča tradicija je ob tem izredno kompleksna. Čeprav so kasnejša obdobja v klasični antiki pogosto videla svoj kulturni temelj, so poti, po katerih so različna kulturna okolja v različnih obdobjih iskala zglede in vir navdiha pri starih Grkih in Rimljanih, zapletene in polne ustvarjalnih nespornostov. Prav zato je pomembno znanje latinščine, poznavanje književnosti v tem jeziku ter zgodovinskih kontekstov antične kulture nasploh. Vse to lahko – seveda v primernem obsegu in zahtevnosti – učenci usvojijo že na osnovnošolski ravni izobraževanja.

Namen pouka latinščine v osnovni šoli je tako pridobiti osnovno jezikovno znanje latinskega jezika, pridobivanje sposobnosti razumevanja lažjih latinskih besedil, predvsem pa poglobljeno spoznavanje sveta klasične antike in njene dediščine, kar pomembno vpliva na razumevanje jezikov, sodobne kulture in družbenih vrednot, umetnosti in znanosti. Učenci se seznajajo z bogato kulturno zapuščino Rimljanov in Grkov, raziskujejo arheološka najdišča in spomenike, umetniška dela, antične mite in literarna besedila. To znanje povezujejo z odmevi antike v kasnejših obdobjih, pri čemer prepoznavajo trajni vpliv antike na sodobno družbo in kulturo. Učenci prepoznavajo tudi vpliv latinskega jezika na slovenščino in druge moderne jezike, kar vključuje razumevanje izvora strokovnega in vsakdanjega besedišča ter jezikovnih struktur. Učenci spoznavajo latinski jezik kot sistem, kar je pomembno tudi za razumevanje slovenske slovnice in slovnice modernih jezikov. Tako pridobljena znanja obenem omogočajo globlje razumevanje povezav med jezikom, kulturo in zgodovino ter krepijo medkulturno zavest in razvijajo raznojezično zmožnost.

S temeljnimi elementi pouka latinščine – spoznavanjem in raziskovanjem preteklosti in korenin našega sodobnega sveta, spodbujanjem zavesti o pomembnosti kulturne dediščine, spoznavanjem jezika kot sistema ter sorodnosti med jeziki – učenci pridobivajo znanja in veščine, ki presegajo pouk latinščine v ožjem smislu besede, obenem pa razvijajo zavest o soodvisnosti in prepletenosti pojavov, o katerih se učijo pri različnih šolskih predmetih.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Učenje latinščine je zasnovano tako, da spodbuja učenčevo radovednost ob raziskovanju tem iz grško-rimske antike, učenci pa hkrati poglobljajo pridobljeno znanje pri drugih predmetih in si tako razširijo pogled na svet oziroma njegovo razumevanje.

Pouk latinščine omogoča medpredmetne povezave, saj dediščina klasične antike prepleta različna področja, od jezikoslovja in književnosti do zgodovine, umetnosti in družboslovja. Poudarja razumevanje vpliva antike na sodobno civilizacijo in njenega trajnega pomena za družbo in družbene vrednote, kulturo, jezik, znanost, umetnost, filozofijo. Učence tako spodbujamo k razmišljanju o vrednosti ohranjanja snovne in nesnovne dediščine ter k njenemu prepoznavanju v lokalnem in širšem okolju.

Poučevanje latinščine kot tujega jezika zaznamuje dejstvo, da latinščina živi na drugačen način kot moderni jeziki in da je v znatni meri na različne načine prisotna tudi v živih jezikih. Pri latinščini zato sistematično opozarjamo na besedišče v drugih jezikih, ki izhaja iz latinščine, obenem pa spodbujamo poglobljeno poznavanje in razumevanje jezikovnih kategorij, s čimer krepimo zavedanje o jeziku kot sistemu. Pomemben poudarek je na prepoznavanju vpliva latinščine na slovenščino in druge evropske jezike. Učenci razvijajo sposobnost prepoznavanja in analize latinskih korenov v sodobnih strokovnih in vsakdanjih izrazih, kar krepi njihovo jezikovno zavest in povečuje jezikovne kompetence, ki so povezane tudi z razvijanjem raznojezične zmožnosti.

Pouk latinščine v veliki meri pomeni pouk o grško-rimski antiki, zato je ključno, da učenci spoznavajo tudi najpomembnejše starogrške kulturno-civilizacijske vzore, ki so pomembno sooblikovali antično civilizacijo.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

V načrtovanje pouka je treba vključiti medpredmetne povezave, ki vključujejo moderne jezike (slovenščina, germanski in romanski jeziki), književnost, zgodovino, umetnost in znanost (latinska terminologija v biologiji, medicini, pravu ipd.).

Učenci naj utrjujejo in nadgrajujejo znanje v različnih učnih okoljih (npr. v muzejih, galerijah, na arheoloških najdiščih ali v okviru tabora/ekskurzije).

Učitelj naj načrtuje raznolike dejavnosti, ki bodo vsem učencem omogočile, da napredujejo glede na njihove interese in zmožnosti. S sprotimi povratnimi informacijami, ponavljanjem in utrjevanjem snovi na različne načine bodo učenci znanje usvojili trajneje in začeli povezovati učne vsebine samostojneje.

Učenje latinščine v osnovni šoli je v veliki meri motivacijsko naravnano. Pomembno je, da učenci uvidijo, na kako raznolike načine je antika neločljivo povezana s sodobnim svetom. Le učenci, ki se bodo navdušili nad latinščino, bodo kasneje pripravljeni svoje znanje še nadgraditi.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelke *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

» Razdelka *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdt>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.

» Razdelek *Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta* vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifikke.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

» Razdelka *Didaktična priporočila za temo* in *Didaktična priporočila za skupino ciljev* vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti učencev, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka *Priporočeni načini izkazovanja znanja* in *Opisni kriteriji*, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj učencev prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi učencem omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih premišljeno, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega učenca, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » učence aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » učencem omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe učencev;
- » učencem postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri učencih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotnega spremljanja in preverjanja dosežkov učencev;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta učencem omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);
- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);

- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo učence k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju, reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe učencev v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela učencev, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna tudi za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih učencev. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost učencev s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter učencev iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki učencem iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za učence iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja učencev skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju znanja (ugotavljanje predznanja in znanja učenca na vseh stopnjah učenja), kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega učenca, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja učenčevo predznanje in ugotovitve

uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek učenca. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih učencev ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako učenec dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;
- » spodbuja učenca, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnani na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira učenčevo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » učenca spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » učencu sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj učencu omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je učenec spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe učenca, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljih učnega načrta in jih učitelj pri učencu sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi učencu. Če učenec v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja.

Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznoliškega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi učenec izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

Motivacija za učenje latinščine v sodobnem svetu

Klasična jezika imata dolgo in bogato tradicijo poučevanja. Kljub temu je ključnega pomena, da učitelj učencem latinščino, v smiselnem in prilagojenem obsegu pa tudi staro grščino, predstavlja kot jezikovni fenomen, ki je v najširšem pomenu in na različne načine vpet v sedanjost. Ob tem naj v čim večji meri izkorišča raznoliko naravo predmeta, njegovo »trajnost«, pogojeno z vlogo latinščine v kulturno-civilizacijskem smislu, ter neusahljivo aktualnost antičnih vsebin. Učitelj naj učence spodbuja k odkrivanju in opazovanju prisotnosti latinščine v času, ki ga živimo, in jim tako pokaže, kako je latinščina na svojstven način še vedno živa in aktualna. Kjer je le mogoče, naj novo znanje vselej naveže na tisto, kar je učencem že znano. Pomaga naj jim odkrivati bogato ozadje njihovega obstoječega jezikovnega znanja, stalno naj osvetljuje dejstvo, da sta oba klasična jezika v temelju zaznamovala mnoge sodobne žive jezike (npr. strokovno besedišče, ki ga srečujejo pri drugih predmetih, ali vsakdanji izrazi, ki imajo izvor v latinskem ali starogrškem besedišču). Učencem naj tudi predoči ozadje oziroma izvor modernih družbenih pojavov, ki koreninijo v antiki in jih srečujejo bodisi v vsakdanjem življenju bodisi spoznavajo v okviru drugih šolskih predmetov in dejavnosti. Opozarja naj jih tudi na reinterpretacije antičnih tem in motivov v različnih poantičnih predelavah in sodobnem kontekstu.

Didaktični pristopi

Učitelj naj izkoristi tematsko raznolikost latinščine kot učnega predmeta in za učence izbira raznovrstne pristope.

Jezikovne vsebine naj bodo vselej obravnavane z mislijo na specifičen pomen in vlogo latinščine. Ta je na eni strani medij latinskih besedil, pomembnih v kulturno-civilizacijskem ali literarnem smislu, po drugi pa je pomembna z vidika krepitve splošnih jezikovnih kompetenc, saj je vpeta v strukturo in besedišče številnih modernih jezikov, v znatni meri tudi slovenščine.

Pri podajanju slovničnih kategorij in besedišča naj zato učitelj čim večkrat na sorodnost in podobnost besedišča in skladnje latinščine z modernimi jeziki. Učence naj ves čas spodbuja k

medjezikovni primerjavi; lastnosti latinskih jezikovnih segmentov lahko primerja s slovenščino in drugimi jeziki, v njih opozarja na podobnosti in razlike in jih z učenci razčlenjuje ter s tem pogloblja razumevanje latinščine, utrjuje znanje in hkrati izboljšuje tudi kakovost znanja drugih jezikov, kar krepi učenčevo jezikovno samozavest in omogoča razvijanje lastnega raznojezičnega repertoarja.

Ob razvijanju kompetence razumevanja besedil naj učitelj uporablja različne učne pristope in metode, pri čemer lahko posega po tradicionalnih pristopih in sledi sodobnim didaktičnim smernicam pouka klasičnih jezikov. Pravilo prevajanja po skladenjski prioriteti lahko npr. kombinira z linearnim pristopom branja po zaporednih smiselni enotah. Ključno je, da pri besedilih, ki se jim posveča pri pouku, dovolj časa nameni ne le obravnavi besedila, pač pa tudi razmisleku o prebranem. Ob besedilu naj vedno izpostavi zunajjezikovno realnost in učence opozarja na specifično naravo latinskih besedil, ki jih zaradi časovne oddaljenosti ne moremo razumeti brez zgodovinskega in idejnega konteksta; opozarja naj jih na nujnost branja opomb, komentarjev, uči naj jih učinkovite rabe jezikovnih priročnikov (v knjižni in digitalni obliki).

Primerno zahtevna izvirna besedila (prirejena, prevedena oziroma v neokrnjeni izvirni obliki) naj bodo temelj obravnave **kulturno-civilizacijskih vsebin**. Učitelj naj učence vselej spodbuja k uporabi primarnih virov, ob čemer naj z različnimi dejavnostmi v polni meri izkorišča njihovo jezikovno znanje. Učencem naj omogoča iz različnih zornih kotov spoznavati, da je njihovo raznoliko jezikovno znanje bogastvo, ki jim omogoča neposreden in s tem širši, globlji uvid v antično kulturo in civilizacijo ter tudi v sodobne pojave, ki se navdihujejo v antiki.

Tudi **literarna** besedila naj učitelj vselej umesti v splošno- in literarnozgodovinski kontekst. Pomembno je, da branje besedil v latinskem izvirniku vključujemo v pouk na vseh stopnjah učenja. Učitelj naj išče različne načine, kako izvirna besedila najprimerneje približati učencem. Ob branju in prevajanju naj z učenci raziskuje literarno razsežnost besedil (sporočilno večplastnost, jezikovna sredstva vključno z metričnimi vzorci). Učitelj naj učence opozarja tudi na slovensko prevodno tradicijo; učenci naj se seznaniijo z deli antične literature v slovenskih književnih prevodih, učitelj pa naj to preverja in ocenjuje na čim bolj raznolike načine. Čim večkrat naj učence opozori tudi na kasnejše književne (dramske, filmske, likovne) interpretacije antičnih motivov in jih spodbuja k nadaljnjemu samostojnemu raziskovanju.

Omogočanje stika s primarnimi viri in iskanje načinov, kako izvirna besedila približati učencem na določenem nivoju znanja, je torej eden temeljnih izzivov za učitelja latinščine. Učitelj naj skuša izvirna besedila vključevati v pouk od samega začetka, ob tem pa išče primerne načine, kako jih predstaviti, da bodo lahko učenci dejavno uporabili usvojeno jezikovno znanje (ob tem si lahko npr. v veliki meri pomaga z vzporednim branjem latinskih izvirnikov in obstoječih književnih prevodov).

Učne oblike in metode

Učitelj naj uporablja čim raznovrstnejše naloge in učne izzive, v prvi vrsti takšne, ki omogočajo učencem aktivno sodelovanje ob upoštevanju njihovih individualnih posebnosti. Pri učencih naj spodbuja radovednost (tj. sposobnost za postavljanje vprašanj in raziskovanje), ustvarjalnost (tj.

sposobnost za porajanje novih in uporabnih zamisli), kritičnost (tj. sposobnost za razčlenjevanje podatkov in zamisli ter oblikovanje razumnih argumentov in sodb), komunikacijo (tj. sposobnost za jasno in samozavestno izražanje misli in občutkov v različnih medijih in oblikah) in sodelovanje (kot sposobnost za konstruktivno delo z drugimi). Učitelj naj ustvarja vključujoče okolje za vse učence. **SC** (3.3.3.1)

Učitelj naj pouk zasnuje tako, da se bodo imeli učenci priložnost čim več naučiti že v šoli. Pri snovanju učnih ur naj se izogiba monotonosti: predvidi naj raznovrstne učne metode in se poslužuje raznovrstnih gradiv (v papirni oz. materialni in digitalni obliki). Kadar je le mogoče, naj pouk organizira izven učilnice (obiski muzejev in arheoloških najdišč, strokovne ekskurzije). V kar največji meri naj spodbuja medpredmetno sodelovanje; to naj se udejanja tudi na strokovnih ekskurzijah. Ob vseh tovrstnih aktivnostih naj skuša smiselno upoštevati svoja lastna zanimanja, interese učencev in drugih učiteljev.

Domače naloge naj učitelj smiselno vključi v proces učenja in naj bodo, kadar se le da, zasnovane kot izziv. V kar največji možni meri naj jih učitelj oblikuje v dogovoru z učenci, saj bo le tako pri njih spodbujal prevzemanje odgovornosti za lastno učenje in znanje (učence naj spodbuja, da bodo sami ugotovili, katero snov morajo dodatno utrditi, katera področja in teme bi želeli bolj poglobljeno raziskati ipd.).

Pri pripravi govornih nastopov in predstavitev naj učitelj učence pri pridobivanju informacij usmerja v rabo različnih virov. Seznanja naj jih z za stroko relevantnimi digitalnimi viri (slovarji, zbirkami latinskih besedil, s spletnimi stranmi, z zbranim slikovnim gradivom in epigrafskim materialom ...) in osmišlja njihovo uporabo. Poudarja naj kritičen in pošten odnos do uporabe virov. **SC** (4.1.2.1) **SC** (4.2.1.1)

Preverjanje in ocenjevanje znanja

Različnim pristopom pri obravnavi učnih tematik in različnim načinom pridobivanja znanja učencev se prilagaja tudi ocenjevanje znanja. Tudi v tem pogledu naj učitelj v kar največji meri upošteva specifične posameznih učencev, njihove zmožnosti in interese, tako da se bo vsak učenec lahko izkazal na področju, ki mu je bližje.

Pri preverjanju in ocenjevanju jezikovnega znanja naj učitelj sledi temeljnim ciljem pouka latinščine. Smiselno je, da je večji delež nalog povezan z razumevanjem latinskih besedil (prevajanje, naloge razumevanja ali alternativne naloge, npr. primerjava izvirnika in prevoda oz. različnih prevodov); jezikovne naloge, usmerjene v preverjanje morfologije in sintakse, naj bodo smiselne in v funkciji temeljnega cilja razumevanja besedila. Po lastni presoji lahko učitelj doda tudi naloge, s katerimi ciljno preverja latinsko jezikovno dediščino (metajezikovno vlogo latinščine).

Pri literarnih in kulturno-civilizacijskih temah lahko učenci pokažejo znanje na različne načine: z reševanjem delovnih listov, govornim nastopom, vizualno predstavitvijo (npr. izdelavo filma), fotozgodbo, zapisom svojih refleksij ali oblikovanjem dnevnika, kvizom, prispevkom na strokovni ekskurziji ... Ocenjevanje naj bo pri tem stimulatívno; vključuje lahko tudi ocenjevanje napredka

učenca pri razumevanju pojavov, ki jih srečujemo v različnih zgodovinskih obdobjih, svoj izvor pa imajo v antiki.

Spodbujanje proaktivnosti učencev in učenje učenja

Učitelj naj učencem aktivno pomaga pri razvijanju ustreznih učnih strategij in namenja vso potrebno pozornost učenju učenja. Upošteva naj dejstvo, da se učenje latinščine zaradi njenih specifik razlikuje od usvajanja drugih tujih jezikov. Zlasti v začetku učenja jezika naj učencem predstavi ustrezne strategije, ki jim bodo olajšale učenje besed, težjih slovničnih poglavij ter razumevanje in prevajanje latinskih besedil. Učence naj spodbuja, da si sami izberejo učne strategije, ki se bodo izkazale kot najprimernejše v določeni učni situaciji. Ob tem naj jim pomaga razviti aktiven odnos do učenja in jih spodbuja k premisleku o lastnem učenju, ob čemer jih skuša aktivno vpeti v vse faze učnega procesa, od oblikovanja namenov učenja in prepoznavanja lastnih učnih specifik do kriterijev uspešnosti. Učence naj spodbuja k dajanju povratnih informacij o učinkovitosti učenja in tudi k izmenjevanju izkušenj z vrstniki. Tako jih navaja na prevzemanje odgovornosti za lastni napredek. SC (3.1.2.4) SC (3.1.3.1) SC (3.1.3.2)

SPLOŠNE KOMPETENCE

Učiteljevo izbiro dejavnosti in časovno razporeditev naj vodi tudi zavedanje, da s poučevanjem latinščine ne poučuje le predmetno-specifičnega znanja, ampak obenem razvija splošne kompetence, ki se v sodobnem svetu izkazujejo za nadvse pomembne. V tem smislu velja izpostaviti:

- » jezikovno kompetenco v širšem smislu (poznavanje jezika kot sistema, medjezikovne primerjave, razvijanje kompetence v prvem, učnih in drugih jezikih, s katerimi učenec prihaja v stik; razvijanje lastnega večjezičnega repertoarja);
- » bralno pismenost in literarno kompetenco (z branjem latinskih jezikovno in idejno kompleksnih besedil učitelj razvija sposobnost poglobljenega branja zahtevnejših besedil);
- » digitalno kompetentnost (učitelj učence spodbuja h kritični uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije, opozarja jih na pomen presojanja in upravljanja z velikimi količinami informacij, vezanih na predmetno področje, in jih usmerja, da se naučijo iz njih izluščiti ustrezno);
- » pozitiven odnos do kulturne dediščine (učitelj učence stalno opozarja na vrednost in večplastnost kulturne dediščine; spodbuja jih k ozaveščanju antične nesnovne jezikovne in kulturne dediščine ter k opazovanju, spoznavanju, raziskovanju materialne dediščine *in situ* v domačem okolju in drugod);
- » pozitiven odnos do kulture in umetnosti (s poglobljanjem v temeljna umetniška dela pri učencih učitelj razvija dojemljivost ter splošno občutljivost za umetniške in kulturne stvaritve);

- » zavest o medsebojni povezanosti pojavov in učnih vsebin (latinščina je izrazito interdisciplinaren predmet, saj se v njenem okviru povezujeta pouk jezika in književnosti ter vrste vsebin, ki jih učenci spoznavajo pri drugih predmetih).

DODATNI IZBRANI POUDARKI SKUPNIH CILJEV

Učitelj naj učence pri uresničevanju ciljev teme Kultura in civilizacija, kadar mu vsebina to omogoča, spodbuja tudi h kritični oceni povezanosti lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostjo ter h kritičnemu presojanju informacij, pogledov in potreb o trajnostnem razvoju ter upoštevanju različnih pogledov, pogojenih z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem. (2.2.2.1)

Učitelj zlasti pri uresničevanju ciljev tem Dediščina klasične antike ter Kultura in civilizacija postavi izzive, ki učencem omogočijo ustvarjalno rabo znanja in izkušenj za iskanje boljših rešitev, če se le da v sodelovanju z različnimi posamezniki in skupinami. Zanje naj oblikuje takšne izzive, ki jih bodo spodbujali k premisleku o povezovanju in primerjavi obravnavanega s sedanjostjo in časom, ki ga živijo, in jih tako usmerjajo k prepoznavanju priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. (5.1.2.1) (5.3.4.1) (5.3.5.3)

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

DEDIŠČINA KLASIČNE ANTIKE

OBVEZNO

OPIS TEME

V okviru teme dediščina klasične antike se učenci posvečajo raziskovanju antične snovne in nesnovne dediščine.

Latinščino tako spoznavajo kot jezik, ki sicer nima več maternih govorcev, a je na svojstven način še vedno prisoten v modernih jezikih. Razvijajo zavedanje o vplivu latinščine na moderne jezike in so sposobni prepoznati določene latinske korene v slovenščini, romanskih in germanskih jezikih.

Učenci spoznavajo tudi pomen in tradicijo antične književnosti, civilizacije in kulture (velik poudarek je na grško-rimski mitologiji) in zgodovine vključno z epigrafiko ter arheološkimi najdišči v lokalnem in širšem okolju.

Učenci torej v okviru te teme, ki je integralni del pouka, razvijajo zavedanje o skupnih koreninah evropske civilizacije z vidika jezika, zgodovine in umetnosti.

Raziskovanje dediščine klasične antike jim omogoča vpogled v preteklost in v njeno povezanost s sodobnimi družbenimi pojavi.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dediščina klasične antike je vpeta v vsako uro pouka latinščine, saj je v temelju povezana s poukom jezikovnih vsebin ter poukom književnosti, kulture in civilizacije.

Ob upoštevanju interesov in zmožnosti učencev lahko učitelj določene cilje obravnava podrobneje in različno.

Tema je nadvse primerna za medpredmetno povezovanje z zgodovino, glasbeno in likovno umetnostjo, slovenščino in drugimi modernimi jeziki.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Pouk o dediščini klasične antike lahko postane bogata in motivirajoča izkušnja za učence, če vključuje raznovrstne metode, ki spodbujajo raziskovanje, razumevanje in ustvarjalno sodelovanje.

Učitelj naj že na začetku učenja latinščine učence seznani s preprostimi izvirnimi sentencami; tako ne bodo razvijali le veščine prevajanja v slovenščino, pač pa tudi razumevanje globljega

pomena in možnosti praktične uporabe sentenc v različnih kontekstih. Sentence so nadvse primerne za širjenje jezikovnega znanja in iskanje vzporednic v modernih jezikih. Sentence in mitološke prispodobе naj služijo za diskusijo o aktualnosti antičnih rekov in prispodob. Učenci lahko sentence in mitološke zgodbe predstavijo v obliki stripa ali kratke zgodbe, tako da pojasnijo njihov izvor ali jih postavijo v moderen kontekst. Učitelj naj pripravi kvize ali igre, kjer učenci tekmujejo v prepoznavanju latinskih pregovorov in antičnih pojmov (npr. družabna igra »Activity v latinščini«).

Glede na starost učencev naj učitelj izbere primerne mite; ti naj pri mlajših učencih spodbujajo radovednost in likovno ali pisno ustvarjanje, pri starejših pa tudi razmišljanje o kompleksnejših temah. Učenci lahko po skupinah pripravijo krajšo dramsko uprizoritev določenega mita.

Pri predstavitvi dediščine naj učitelj, kadar je le mogoče, uporabi vizualne pripomočke (npr. zemljevid antičnega sveta, fotografije arheoloških najdišč in digitalne rekonstrukcije antičnih mest).

Učitelj naj načrtuje ekskurzije na lokalna arheološka najdišča, kjer bodo lahko učenci *in situ* spoznali snovno dediščino antike. Obisk muzejev z razstavami o antiki bo učencem omogočil neposreden stik z artefakti, obisk galerije pa uvid v odmeve antike v kasnejši umetnosti.

Učitelj lahko po lastni presoji in interesu učencev vključi aktualno tematiko (npr. filme, računalniške igrice z antično vsebino, gledališke predstave idr.). (4.1.3.1) (5.3.4.1) (4.1.1.1)

DEDIŠČINA KLASIČNE ANTIKE

CILJI

Učenec:

- se zaveda navzočnosti latinskega besedišča v slovenščini in drugih jezikih ter vzporednic med skladnjo latinščine in drugih modernih jezikov, vključno s slovenščino, vzorce prepoznava, jih zna osvetliti in jih med seboj primerja;
- se zaveda latinsko-grškega izvora besedišča različnih področij;
- zna osvetliti pomen in ozadje pomembnejših latinskih pojmov, rekov in pregovorov ter razume in presoja njihovo rabo v sodobnih kontekstih;
 (5.3.5.3)
- pridobiva osnovno poznavanje epigrafike, kar mu omogoča razumevanje snovne rimske dediščine v lokalnem okolju;
- spoznava glavna arheološka najdišča in spomenike grško-rimske antike in se zaveda pomena snovne dediščine ter njenega varovanja in ohranjanja;

🟡: raziskuje in spozna antično kulturo in umetnost ter njune odmeve v kasnejših obdobjih.

SC (1.3.2.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » **prepozna iz latinščine izhajajoče besede v slovenščini** in besede latinskega izvora v tujih modernih jezikih (predvsem v angleščini) in sklepa o pomenu neznanih besed; v omejenem obsegu prepozna iz stare grščine izhajajoče določene besede in tujke v slovenščini;
- » **najpogostejše latinske pregovore in reke pozna do te mere, da jih zna prevesti in razložiti**; zna uporabiti primeren pregovor ali rek za določeno situacijo;
- » **prepozna in kratko opiše izvor najpogostejših antičnih (mitoloških) prispodob**; zna uporabiti določeno prispodobo v določeni situaciji oz. na konkretnem primeru;
- » **prevede preproste latinske napise, pri tem pozna osnovne okrajšave**, ki se pojavljajo na napisih, in razume preprostejše primere latinske epigrafike;
- » **našteje in opiše glavna rimska arheološka najdišča in spomenike v Sloveniji**;
- » **prepozna in kratko opiše najpogostejše antične mite, ki so podlaga za izbrano literarno, slikarsko, kiparsko ali glasbeno delo**.

TERMINI

◦ pregovor ◦ rek ◦ prispodoba ◦ arheološki ostanki ◦ epigrafika ◦ lapidarij ◦ mit

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učenec pokaže znanje s področja dediščine klasične antike, tako da:

- » prepozna korene latinskih besed v slovenščini in angleščini (in drugih modernih jezikih) ter tudi grške korene na podlagi poznavanja izbranih grških besed;
- » prevede latinske sentence in predstavi sodobno situacijo, v kateri se lahko uporabijo;
- » razloži mitološko ozadje prispodob in predstavi konkretne primere, kjer se lahko aplicirajo danes;
- » interpretira preproste latinske napise in zna ob tem izluščiti bistvo, kdo je spomenik postavil in zakaj;
- » prepozna glavna antična arheološka najdišča in spomenike, razloži njihov namen v antiki ter pomen njihove ohranitve v moderni dobi (lahko tudi s spletno predstavitevijo);
- » ob izbranem literarnem, slikarskem, kiparskem ali glasbenem delu razloži antični motiv, ki je podlaga za to delo.

OPIS TEME

Osrednji cilj jezikovnega pouka je pridobitev sposobnosti razumevanja enostavnejših latinskih besedil, kar predpostavlja obvladovanje osnovnih slovničnih zakonitosti in poznavanje osnovnega besedišča.

V okviru teme jezik učenci spoznavajo osnovne segmente naslednjih ravni jezikovnega sistema: glasoslovje, oblikoslovje, skladnjo in besedoslovje.

Latinščina je v okviru jezikovnega pouka predstavljena kot jezik z bogato zgodovinsko, kulturno in jezikovno vrednostjo, ob čemer je ključni poudarek na primerjavi s slovensko slovnico in zavedanju, da iz latinščine izvira velik delež besedišča modernih jezikov.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Jezikovno znanje učencem omogoči ne le razumevanje umetno tvorjenih besedil, temveč tudi razumevanje izbranih krajših izvirnih besedil; učenci znajo tako prebrati in razumeti osnovne latinske napise ter sentence in druge ustrezno prilagojene krajše odlomke besedil antičnih avtorjev.

V okviru jezikovnega pouka stalno izpostavljamo dejstvo, da latinščina ni le jezik preteklosti, temveč ključno orodje za razumevanje jezikovne in kulturne dediščine, ki nas spremlja v vsakdanjem življenju.

Jezikovni pouk latinščine se navezuje tudi na pouk slovenščine in drugih modernih jezikov, saj omogoča medjezikovno primerjavo.

SC (3.1.3.2) SC (3.1.3.3) SC (3.1.2.4)

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

V zadnji triadi osnovne šole učenci šele spoznavajo sistem slovenske slovnice, zato so jim določene slovnične kategorije še težko doumljive. Učitelj naj sistematično obravnava strukture, ki so učencem poznane že iz slovenščine (npr. osnovne funkcije latinskih sklonov); pri strukturah, ki jih slovenščina ne pozna, naj učence seznani le s konkretnimi primeri brez slovničnega poimenovanja (npr. skladnja krajevnih imen).

Učence naj učitelj stalno opozarja na moderne izraze, ki izhajajo iz latinščine. Uporabljati naj se naučijo tudi osnovno terminologijo latinske slovnice.

Kadar je le mogoče, naj učitelj učenje jezika osmišlja z vključevanjem izvirnih besedil (npr. latinski napisi na arheoloških spomenikih ali stavbah, sentence, enostavnejša in ustrezno prilagojena latinska književna besedila).

GLASOSLOVJE, OBLIKOSLOVJE IN SKLADNJA

CILJI

Učenec:

- 🟡: spoznava latinsko abecedo;
- 🟡: razume osnovne razlike med klasično in tradicionalno izgovarjavo ter njune časovne okvire;
- 🟡: spoznava slovnične lastnosti vseh nepregibnih in pregibnih besednih vrst;
- 🟡: besedne vrste tudi razume in prevaja iz latinščine v slovenščino;
- 🟡: spoznava osnovne zakonitosti tvorbe glavnih in neodvisnih stavkov, vključno z besednim redom;
- 🟡: spoznava pomen in osnovne funkcije latinskih sklonov, tako da jih prevaja glede na sobesedilo.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » **pozna črke latinske abecede** in splošna dejstva o njenem izvoru;
- » **uporablja tradicionalno latinsko izgovarjavo** in časovno umesti obe vrsti izgovarjave;
- » **samostojno sklanja samostalnike in pridevnike 1. in 2. deklinacije** ter **analizira oblike** in pri tem pozna najpogostejše izjeme po spolu; pozna pravila za tvorbo samostalnikov 4. in 5. deklinacije; v kontekstu prepozna samostalnike in pridevnike 3. deklinacije;
- » **prepozna** in pozna pravila za tvorbo **osebnih, svojilnih**, kazalnih (*hic, ille*), **vprašalnih** in oziralnih **zaimkov** ter jih sklanja in analizira;
- » prislove zgolj prepozna v kontekstu obravnavanih besedil na podlagi komentarja;
- » **prepozna** in pozna pravila za tvorbo **izbranih predložnih zvez**;

- » prepozna izbrane veznike;
- » pozna glavne števnike od 1 do 20, 100 in 1000; vrstilne števnike od 1 do 10
- » sprega in analizira glagole 1., 2., 3. in 4. konjugacije ter nepravilne glagole (esse, posse) v infinitivu, indikativu in imperativu prezenta aktiva, v indikativu imperfekta in futura I aktiva ter v indikativu perfekta aktiva;
- » v latinskem stavku določi stavčne člene in **stavek ustrezno prevede**;
- » **pravilno prevede konkretne primere besed in besednih zvez v različnih sklonih (npr. svojilni genitiv, akuzativ raztezanja, ablativ časa)**;
- » **pravilno prevede krajevna imena v različnih sklonih brez predloga (skladnja krajevnih imen).**

TERMINI

- velelnik/imperativ ◦ sedanjik/prezent ◦ imperfekt ◦ futur I ◦ perfekt ◦ osebek/subjekt
- predmet/objekt ◦ povedek ◦ prilastek ◦ prislovno določilo ◦ klasična izgovarjava
- tradicionalna izgovarjava ◦ samoglasnik/vokal ◦ soglasnik/konzonant ◦ dvoglasnik
- besedne vrste (pregibne in nepregibne) ◦ deklinacija/sklanjanje ◦ samostalni/substantiv
- pridevnik/adjektiv ◦ prislov/adverb ◦ zaimek (osebni, svojilni, kazalni, vprašalni, oziralni)
- ednina/singular ◦ množina/plural ◦ števniki (glavni, vrstilni) ◦ moški spol/maskulinum
- ženski spol/femininum ◦ srednji spol/nevtrum ◦ nominativ/imenovalnik ◦ genitiv/rodilnik
- dativ/dajalnik ◦ akuzativ/tožilnik ◦ vokativ/zvalnik ◦ ablativ ◦ konjugacija/spregatev
- osnova ◦ končnica ◦ infinitiv/nedoločnik ◦ imperativ/velelnik ◦ prezent/sedanjik
- imperfekt ◦ perfekt ◦ futur I ◦ osebek/subjekt ◦ predmet/objekt ◦ povedek ◦ prilastek
- prislovno določilo

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj učence zgolj opozarja na pravilnost izgovarjave, vendar tega ne ocenjuje.

Pri izbiranju metod upoštevamo specifične starosti učencev.

Učenje sklanjanja in spreganja se lahko začne z enostavnimi vajami reprodukcije posameznih besed, sledi prepoznavanje oblik besed v enostavnih povedih in šele nazadnje naj učenci določajo stavčne člene, kar jim bo omogočilo ustrezno prevesti besedilo. Mlajši učenci še uživajo v učenju sklanjanja in spregatev, tako da se to lahko izkoristi za različne oblike tekmovanja (tudi v obliki spletnih kvizov). Analiziranje glagolov in samostalniških besed je za osnovnošolce na začetku učenja latinščine še precej abstrakten pojem, zato pri tem potrebujejo veliko usmeritve. Učitelj naj to vadi tudi pri obravnavi sentenc, saj se bodo učenci le tako naučili povedi pravilno prevesti.

Pri starejših učencih je treba učenje bolj osmisliti, zato naj bo pri njih bolj poudarek na prepoznavanju slovničnih zakonitosti (npr. kaj imajo skupnega vsi akuzativi). V prvem letu učenja

priporočamo obravnavo 1. deklinacije, 2. deklinacije samostalnikov na *-us*, glagola *esse* ter 1. in 2. konjugacije (infinitiv, prezent, imperativ). Učenje drugih slovničnih struktur naj učitelj oblikuje glede na interese in zmožnosti učencev v skupini.

Učitelj naj istočasno uporablja slovensko in latinsko poimenovanje, da učenci lahko poznavanje terminologije prenesejo tudi na učenje tujih jezikov in se naučijo prepoznavati podobnosti in razlike različnih slovničnih sistemov. (1.1.3.2)

Učenje skladnje naj temelji predvsem na konkretnih primerih besed in besednih zvez, kadar slovnične strukture v slovenščini ne obstajajo. Učitelj naj rabo takšnih struktur omeji na minimum. Pri prevajanju besedil naj učitelj druge primere, ki jih ni konkretno obravnaval pri pouku, poda kot prevod v komentarju (npr. Neapoli = v Neaplju/iz Neaplja). (1.1.2.2)

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učenec pokaže znanje s področja glasoslovja, oblikoslovja in skladnje tako, da:

- » besede izgovarja v tradicionalni izgovarjavi, jih pravilno bere in naglaša;
- » pregiba dane besede;
- » določa slovnične oblike besednih vrst;
- » določi stavčne člene v stavku;
- » prepozna in glede na sobesedilo besede oz. besedne zveze ustrezno prevede.

BESEDOSLOVJE

CILJI

Učenec:

- : pridobi osnovni besedni zaklad;
- : pri iskanju slovarskih oblik posameznih besed razvija zmožnost rabe različnih pripomočkov;
SC (4.1.1.1)
- : pri učenju jezikovnih vsebin hkrati spozna slovnico terminologijo;
SC (1.1.2.1)
- : razvija sposobnost večjezičnega raziskovanja pomenov besed in pomenskih razmerij med besedami ter prenašanja jezikovnega znanja, pridobljenega pri latinščini, na druge jezike.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

- » pozna temeljno besedišče, tako da razume osnovne latinske besede, lažja prirejena in izvirna besedila (tj. besedne zveze in stavke) prevaja brez slovarja, zahtevnejša (prirejena in izvirna) ob pomoči komentarja in slovarja;
- » v slovarju poišče slovarske oblike in izbere ustrezen pomen;
- » uporablja ustrezno latinsko slovnico terminologijo;
- » oblikuje pomenske družine latinskih besed, v izpeljankah prepozna izhodiščne besede, osnove latinskih besed prepozna tudi v modernih jezikih.

TERMINI

- beseda ○ besedna družina ○ koren ○ sopomenka ○ protipomenka ○ tujka ○ izpeljanka
- strokovna terminologija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učenje latinskega besedišča je ključen del pouka latinščine, saj omogoča razumevanje in uporabo jezika. Da bi učenci učinkovito usvojili latinsko besedišče, je pomembno uporabljati metode, ki spodbujajo pomnjenje, razumevanje in uporabo besed v različnih kontekstih.

Učitelj naj začne z najpogostejšimi besedami, ki se pojavljajo v preprostih latinskih besedilih.

Učenci naj prepoznavajo izpeljanke in korene latinskih besed v slovenščini, angleščini ali drugih jezikih. Priporočamo, da učenci sami oblikujejo slovarček, kjer bodo poleg slovenskega prevoda latinske besede zapisovali tudi izpeljanke v modernih jezikih, saj jim bo asociacija omogočala hitrejše učenje besed.

Za lažje pomnjenje lahko učitelj izdela kartice, ki imajo na eni strani latinsko besedo, na drugi slovenski prevod. Redno ponavljanje besedišča s karticami pogloblja poznavanje besedišča. Osnovnošolci imajo radi tudi igro spomin ali reševanje križank. Material za ponavljanje in utrjevanje lahko pripravi učitelj ali učenci v okviru projektnega dela, pri tem jim je lahko v pomoč tudi moderna tehnologija, ki omogoča kakovostno pripravo didaktičnega materiala.

Učenci lahko vadijo besedišče tudi z digitalnimi orodji (npr. Quizlet, spletne križanke).

Na višjem nivoju se učence navaja na uporabo slovarja. Učenci naj imajo dostop do papirnatih oblik, kjer morajo iskati geslo po abecedi, hkrati pa v slovarju na enem mestu vidijo različne besedne družine. Spletna različica slovarja je primerna za besede, pri katerih učenci lahko hitro prepoznajo osnovo in tako najdejo besedo; glagoli s posebnostmi v perfektovi osnovi ali samostalniki 3. deklinacije pa bodo za osnovnošolce prevelik izziv za samostojno iskanje po slovarju. (1.1.2.1) (1.1.2.2) (1.1.3.1) (1.1.3.2) (4.1.1.1)

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učenec pokaže znanje s področja besedoslovja, tako da:

- » ustrezno prevede besedilo v slovenščino;
- » zna poiskati neznane besede v slovarju;
- » pri analizi povedi uporabi ustrezno slovnično terminologijo;
- » primerja latinske besede s koreni besed v modernih jezikih.

KNJIŽEVNOST, KULTURA IN CIVILIZACIJA

OBVEZNO

OPIS TEME

V okviru teme književnost, kultura in civilizacija učenci pridobijo temeljno znanje o klasičnih avtorjih in delih rimske književnosti ter spoznajo osnovna dejstva in značilnosti antične politične in socialne zgodovine, antične religije in mitologije ter vsakdanjega življenja.

Učenci antično književnost spoznavajo ob branju izbranih literarnih besedil in odlomkov v književnih prevodih, v omejenem obsegu pa tudi v izvirniku. Izbrane literarne motive in teme znajo razpoznati tudi v kasnejših literarnih delih.

Učenci poznavanje dejstev o kulturno-civilizacijskih dosežkih Rima in Grčije poglobljajo z razumevanjem njihovega vpliva na razvoj sodobne evropske kulture.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Tema književnost, kultura in civilizacija učencem omogoča celovit vpogled v bogato zapuščino antičnega sveta in je tesno prepletena s temo dediščina klasične antike in temo jezik.

Učenci raziskujejo različne vidike vsakdanjega življenja v antičnem svetu in jih primerjajo s sedanostjo. Učenci spoznajo dosežke antičnih civilizacij na različnih področjih in raziskujejo vpliv teh dosežkov na sodobni svet.

Učenci spoznajo izbrane avtorje in literarna dela antičnega Rima in Grčije. Razumejo in interpretirajo krajša antična besedila ter prepoznavajo literarne motive v kasnejših umetniških delih.

Jezikovno znanje jim lahko ob tem omogoči neposrednejši vpogled v izvore antičnih tradicij, ki so pomembno oblikovale evropski kulturni kontekst.

Temo je moč navezati na mnoge druge učne vsebine, v prvi vrsti na pouk zgodovine, slovenščine ter glasbene in likovne umetnosti.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Učitelj naj učence spodbuja, da teme obdelajo in predstavijo na različne načine, npr. v obliki krajših predstavitev, prispevkov na ekskurzijah, samostojnega ali skupinskega ter

medpredmetnega raziskovanja virov, kvizov, še posebej pa učence spodbuja h govornim nastopom.

Zgodovinski kontekst antične civilizacije naj bo predstavljen v povezavi z latinskimi izrazi, ki odražajo te teme (npr. v okviru obravnave rimskega mesta besede *forum*, *basilica*, *cloaca* ipd.). Učenci bodo tako določeno snov istočasno spoznali z več različnih vidikov. Posamične teme naj tudi vselej primerjajo s sodobnim kontekstom.

Učitelj naj uporabi čim več slikovnega gradiva ali interaktivne spletne vire (kot npr. virtualni ogledi antične hiše ali kopališča).

Tema je primerna tudi za alternativne oblike poučevanja. Učenci lahko v okviru projektnega dela ali tabora izdelajo preproste modele rimskih cest, akvaduktov ali amfor ter ustvarijo replike antičnih predmetov, kot so mozaiki ali glinene tablice z napisom v latinščini. Učenci lahko pripravijo spletne predstavitve o izbranih antičnih temah, kot so rimski akvedukti, grška gledališča ipd.

Kadar je mogoče, naj učitelj kulturno-civilizacijske teme in zgodovinske dogodke osvetli z antičnimi literarnimi viri (večinoma seveda v prevodih) ter učence opozarja na pomembnost stika s primarnimi viri.

Učitelj se na podlagi lastnega zanimanja ali interesa učencev odloči, katere rimske in grške avtorje bo obravnaval, in tudi, katerim kulturno-civilizacijski temam bo posvetil več pozornosti.

Na osnovnošolski ravni učenci še niso zmožni prebirati izvirnih literarnih besedil, lahko pa jim učitelj ponudi izbrane odlomke ali kombinacijo izvirnega besedila (lahko tudi zgolj posamezne besedne zveze) vzporedno s prevodom. Obravnava naj tudi antična literarna besedila v prevodu; ta lahko služijo kot izhodišče za pogovor o določenih vidikih antičnega življenja. V smiselnem obsegu naj poudarja tudi literarno razsežnost besedil (jezikovna sredstva, sporočilna večplastnost).

Učenci naj raziskujejo vpliv antične književnosti na sodobno literaturo in umetnost; lahko analizirajo, kako so antični miti vplivali na filme, računalniške igre, slike ali sodobne avtorje (npr. odmev antične mitologije v Prešernovih poezijah).

KNJIŽEVNOST, KULTURA IN CIVILIZACIJA

CILJI

Učenec:

O: raziskuje posamezne kulturno-civilizacijske teme in jih spozna do take stopnje, da jih lahko opiše in razloži oz. našteje ali navede nekaj značilnih primerov;

SC (1.3.2.1 | 5.2.3.1)

🔵: na podlagi pridobljenih informacij analizira in vrednoti kulturno-civilizacijske raznolikosti in podobnosti v preteklosti in sedanjosti;

🔴SC (2.2.1.2 | 1.1.4.1 | 1.2.2.1 | 5.3.5.3 | 2.2.1.1 | 2.1.1.1 | 2.2.2.1)

🔵: spoznava zgodovinski kontekst in zvrsti rimske književnosti;

🔵: spoznava izbrana dejstva o življenju in delu najpomembnejših osebnosti iz rimske zgodovine in književnosti;

🔵: spoznava grški alfabet in osnovno besedišče ter terminologijo, ki izhaja iz stare grščine;

🔵: seznanja se z nekaterimi najpomembnejšimi osebnostmi iz grške zgodovine in književnosti;

🔵: na podlagi jezikovnega znanja in poznavanja drugih področij (civilizacija in kultura, zgodovina, književnost) razume in interpretira izbrana besedila rimske književnosti in izbrane napise.

STANDARDI ZNANJA

Učenec:

» **pozna** in kratko opiše **nastanek in razvoj rimske države**; **pozna** in navede **osnovna dejstva o najpomembnejših osebnostih iz rimske in grške zgodovine**;

» **pozna** in kratko opiše **vsakodnevno življenje v antičnem Rimu** ter ga primerja s sedanjostjo;

» **pozna** in kratko opiše razlike med družbeno sprejemljivim vedenjem v antiki in sodobnem svetu; 🔴SC (1.2.2.2)

» **pozna** in kratko opiše **antično religijo in mitologijo**; prepozna in obrazloži njene odmeve v kasnejših obdobjih;

» **pozna** osnovne zvrsti rimske književnosti; **pozna** in kratko opiše **izbrana dejstva o delu in življenju najpomembnejših rimskih avtorjev**;

» **pozna** in kratko opiše **izbrana dejstva o delu in življenju izbranih najpomembnejših grških avtorjev**;

» **izkaže** razumevanje izbranih krajših izvirnih literarnih besedil in napisov.

TERMINI

◦ pisava ◦ alfabet ◦ proza ◦ poezija ◦ historiografija ◦ govorništvo ◦ roman ◦ strokovna literatura ◦ basen ◦ elegija ◦ ep ◦ tragedija ◦ komedija ◦ lirika ◦ filozofija ◦ epistolografija

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Učenec pokaže znanje s področja književnosti, kulture in civilizacije tako, da:

- » na podlagi poznavanja kulturno-civilizacijskega konteksta ustrezno razume in pravilno predstavi krajše latinsko besedilo;
- » za pridobivanje dodatnih informacij uporablja ustrezno strokovno gradivo v klasični in digitalni obliki;
- » zna navesti ključne podatke o delu in življenju izbranih rimskih in grških avtorjev;
- » zna navesti ključne podatke posamezne kulturno-civilizacijske teme;
- » primerja vidike življenja v antiki in danes ter jih zna ovrednotiti;
- » obnovi določene antične mite;
- » poznavanje kulturno-civilizacijskih tem pokaže tudi v govornih nastopih, v samostojnem oz. skupinskem iskanju virov, na ekskurzijah, v medpredmetnih povezavah, kvizih in drugo.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

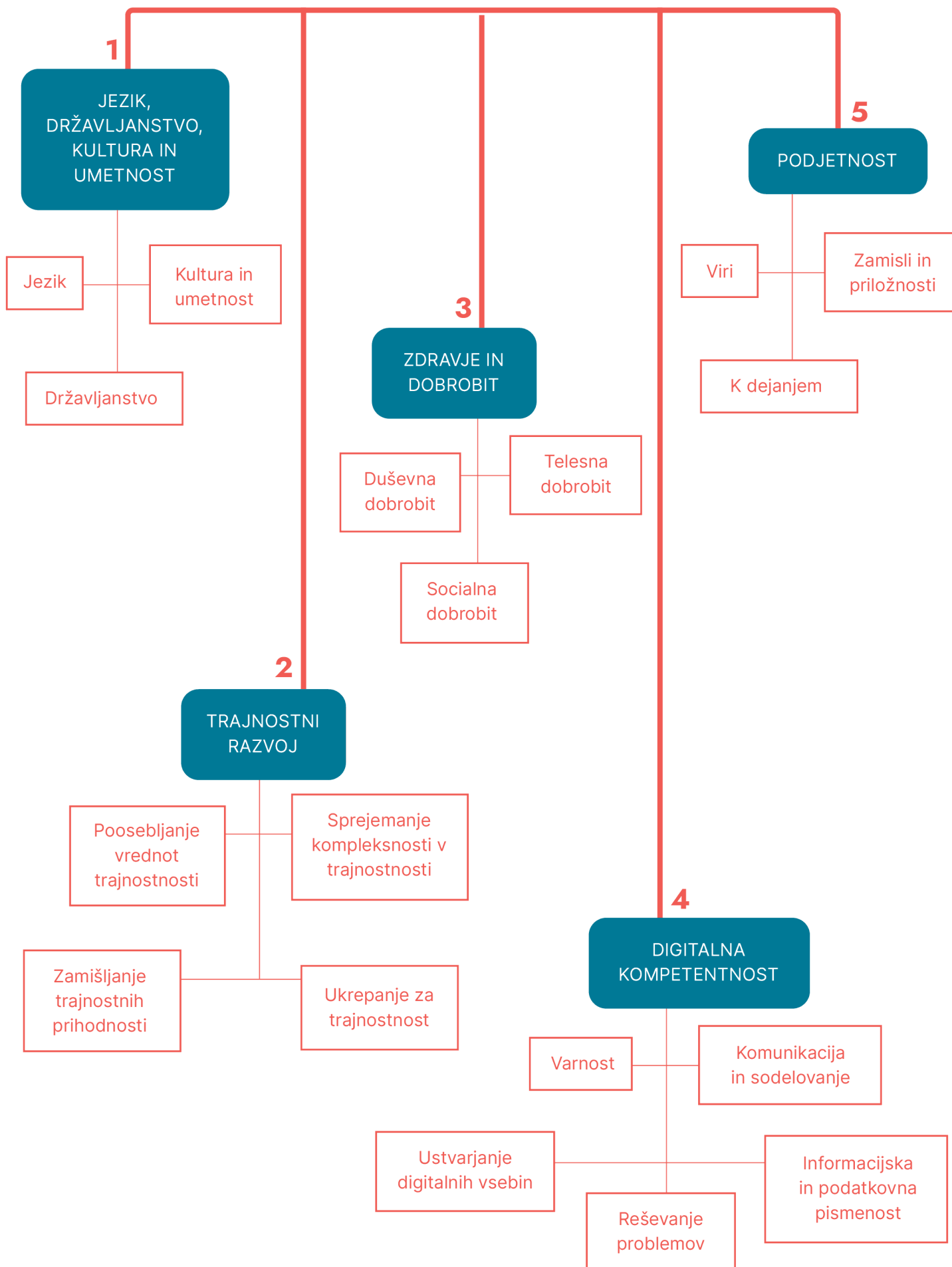
OPREDELITEV PREDMETA

- » Usmeritve za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za OŠ in SŠ (ZRSŠ, 2024 - spletna izdaja)
- » Skupni cilji in njihovo umeščanje v učne načrte in kataloge znanj (ZRSŠ, 2024 – spletna izdaja)
- » Curriculum for excellence: Classical languages

(<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/mpin8b0>) pridobljeno: 7. 12. 2024

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega. itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družben položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznavna raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.) tako, da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepozna avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednosti zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebna za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjaka itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidnim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.